

na Travelku št. 177. l. nadstr. (one
strah tudi za razpošiljanje lista)

Prejemajo se za plačila vsakodnevna
oznanila tudi v neslovenskem jeziku.

Plačila se na vsake toliko vrata
sold., če se ohranijo samo enkrat na-
tupno, če dvakrat, 8 sold., če trikrat,
10 s. v. a. — Povrh tega se vsak
krat 30 s. za štampelj.

DOMOVINA.

TEČAJ III.

LIST 44.

Velja po postu pošiljana za celo leto
3 gold., za pol leta 1 gold. 50 s., za
četrt leta 50 s. Kdor sam po-sebe po-
šilja, plača za celo leto samo 2 g. 50
s., za 1/2 l. 1 g. 30 s., za četrt l. 70 s.
Naročila pisma in reklamacije naj
se pošiljajo vredništva.
Posamni listi se prodajajo v Gorici
v bukvarnji K. Sehar-Jovina na Travi-
ku po 5 soldov.

Deželni zbor Goriški.

IX. seja, 26. oktobra.

Seja začne o 5. uri popoldne; prebere in potrdi
se zapisnik poprejšnje seje v obeh jezikih.

Gospod deželni glavar naznanja, da mu je došel
razpis c. k. namestništva, ki obsega cesarsko povelje,
da se ima deželni zbor vsaj do 30. t. m. skleniti.

Dve peticiji mestnega starošinstva Gorškega, da
se preložijo mitnico okrog Gorškega mesta, in prošnja
Mirenške občine, da se oprostijo prebivalci na levem
bregu Vipave cestnine pri Mirenskem mostu — izročile
se peticijskemu odseku.

Po prestopu na dnevni red bera poročevalce od-
seka za vladne predloge, poslanec Del Torre poročil
o načrtu postave zastran varstva kmetijstva koristnih
tičov.

Ker se nihče za besedo ne oglasi za splošni raz-
govor, jame se postava na drobno pretresati.

Soporočevalce, poslanec Marušič, bera slovenski
tekst.

Odobrijo se brez razgovora naslov in tekst po-
stave in priloge A. B. C. po odsekovem predlogu, in
potrdijo se tudi v zadnjem branju.

Poslanec Winkler poroča v imenu finančnega od-
seka o predarku za l. 1870 zaloga normalnih kol in
nasvetuje, naj sklene visoki zbor:

1. Dohodki šolskega zaloga znašajo 3499 gl: —
in ker se je znižal stavek 1200 gl: —, na-
menjen v založbo stroškov za ljudske šo-
le, ki se vtegnejo ustanovit v l. 1870, zna-
šajo stroški 6780 gl: —

2. Doslednji premanjkljej 3281: —
se založi s pomočjo v enakem znesku, katero je dovo-
lila država po §. 66 državne postave od 14. maja 1869.
Predloga se sprejmeta brez razgovora.

Poslanec Candusai bera v imenu tistega odseka
poročilo o računu glavnega zaloga za uboge za l. 1868
in nasvetuje, da sklene vis. zbor:

I. Potrdi se račun glavnega zaloga za uboge za
l. 1868, ki obsega te le končne številke: splošnih
dohodkov 36.993 gl. 39 kr.; splošnih stroškov 34.322
gl. 64 kr. tedaj denarničnega ostanka v gotovem
2670 gl. 75 kr.; aktivnih zastankov 8760 gl. 58 kr.
pasivnih 1441 gl. 51 in premoženja 604.774 gl.
86¹/₂ kr.

II. Naročuje se odboru, naj poskrbi, da se po-
tirjajo veliki aktivni zastanki tega zaloga, ki znaša-
jo 7318 gl. 87 kr. in naj si prizadeva, da končno
izkaže in dogotovi znesek 5806 gl. 40 kr. kapitalov
brez obresti, ki so zaznamovani v IV. predelku raču-
na, in sicer v stanu premoženja.

III. Naročeno je tudi odboru, naj poskrbi, da
vpiše poslopje milosrčnih bratov, v katerem je zdaj
bolnišnica na Studencu št. 9 st. v. p. in zraven lo-
žeči vrt št. 2 st. m. v javno zemljiščne knjige na
ime glavnega deželnega zaloga za uboge, h kateremu
spada.

Predlogi se odobrijo brez opazke.

Potem sporočaje isti poročevalce o računu štipen-
dijskega zaloga za l. 1868 in predlaga, visoki zbor naj
dozvoli skleniti:

Potrdi se račun štipendijskega zaloga za l.
1868, ki obsega te le končne številke: Splošnih do-
hodkov 2782 gl. 38 kr., splošnih stroškov 2598 gl.
96¹/₂ kr. in denarničnega ostanka 183 gl. 41¹/₂ kr.; ak-
tivnih zastankov 442 gl. 15¹/₂ kr. pasivnih 233 gl. 06 kr.
in premoženja 23.148 gl. 35 kr. Predlog obvelja.

Poslanec Pagliaruzzi poroča v imenu peticijske-
ga odseka o prošnji cestnega odbora Sežanskega, da

se mu dovoli pomoč za skladovno cesto med Poklopom
in Prelovcom in nasvetuje, visoki zbor naj sklenuo:
» Naročuje se deželnemu odboru:

I a. naj si da izročiti od cestnega odbora Se-
žanskega natančni račun stroškov, katero je prizadelo
popravljanje skladovne ceste čez Poklop do pod Pro-
lovca, in tako tudi tehnični operat, po katerem se se
dela izpoljala, da se iz obojih prepriča, koliko se je v
denarju potrosilo, za to, kar bi se bilo imelo s služ-
bami opraviti.

b. naj zaukaže omenjenemu odboru, da potirja od
posameznih deležnih občin znesek, ki se je potrosil za
to, kar se je imelo s službami opraviti, in da ima ta
denar pripravljen za deželni odbor.

c. naj dovoli istemu odboru, da se ta pologa (po-
loženi denar) zopet porabi za omenjeno cesto po namo-
nu VII. čl. postave od 24. novembra 1868.

II. da izplača, če bo treba, imenovanemu odboru
iz deželnega zaloga v l. 1870 kot predplačilo 3000 gl.
— od tega zneska se bo imelo 2000 gl. za pomoč, o-
stalih 1000 gl. pa za posojilo, ki se bo moralo povr-
niti do konca l. 1870.

Predlogi se potrdijo.

Zadnji poroča poslanec Dottori v imenu istoga
odseka o nekaterih pritožbah Deskelskih občinarjev, za-
devajočih deželno postavo od 2. oktobra 1868 zastran
razdelitve tankajšnjih občinskih zemljišč in predlaga,
naj sklene visoki zbor:

I. Čez pritožbo nekaterih starejših Deskelskih ob-
činarjev, odb. št. 2914, prestopi se na dnevni red.

II. Peticije, priložene županstvuemu poročilu pod
odb. št. 2912, odstopijo se deželnemu odboru, da jih
reši, in

III. čez peticijo Mih. Bucik-a iz Deskle, odb. št.
2838, prestopi se tudi na dnevni red.

Zbor sprejme predlogo.

Ker so se rešile vse točke dnevnega reda, skle-
no glavar seje in napove prihodnjo na dan 28. t. m.
ob 10. uri popoldne, pridržé si, naznaniti dnevni red
o pravem času.

Konec seje ob 7. uri zvečer.

Sklenjen in potrjen.

X. seja, 28. oktobra.

Seja se začne ob 10. uri zjutraj: prebere in po-
potrdi se zapisnik poprejšnje seje v obeh jezikih.

Deželni glavar naznanja peticijo Kanalske občine,
da se dovoli pomoč neki družini; odstopi se peticijske-
mu odseku.

Poslanec Winkler izreče, da ga je pooblastilo To-
minsko starešinstvo, naj naznanja visokemu zboru nje-
gov sklep, v katerem se zahvaljuje za pomoč podeljeno
za cesto kraj Bače, katero priporoča še nadaljni zbo-
rovi skrbi.

Po prestopu na dnevni red poroča poslanec Gor-
jup v imenu dotičnega odseka o načrtu postave zastran
vpeljave novih zemljiščnih knjig in njih notranje vred-
be, in nasvetuje, visoki zbor naj sklenuo:

» Potrdi se predložena postava zastran vpeljave
» novih zemljiščnih knjig in njih notranje vredbe po
» priloženem zgledku. »

» Naročuje se deželnemu odboru, da dodá itali-
» janskemu tekstu postave natančen slovenski prevod. »

V glavnem razgovoru povzame prvi besedo gospod
vladin zastopnik rokoč, da deželnim zborom gre le
notranja vredba zemljiščnih knjig in da tedaj nikakor
ne kaže, da se že zdaj izda o tej reči deželna postava,
predno se že ustanove principi in načela po eni sploh-
ni postavi; da je dotičen načrt že pripravljen in da
se bo v kratkem predložil državnemu zboru; da bi

prestopil deželni zbor brez dvoma moje svojega področja, spustivši se v obravnavo po odseku predloženega načrta postave, ki obsega določbo civilnega prava, kar spada v postavodajstvo državnega zbora.

Poslanec dr. Pajer podpira opazko gosp. vladinega zastopnika proti zborovi pristojnosti in nasvetuje, visoki zbor naj sklene: „Naročuje se deželnemu odboru, da poda ta načrt postave zastran vpeljave novih zemljišnih knjig ministerstvu za pravosodje, da ga prečita, ter predloži državnemu zboru vladen načrt za preuravnava naše zemljišne-knjižne naprave, kakolikor spadajo posamezne določbe pričujočega načrta v pristojnost državnega zbora.“

S tem je končan splošni razgovor; Pajerjev popravek ostane v manjšini in sprejme se po nasvetu poslanca Černe ta en bloc postava, kakor jo predlaga odsek z glavnima predlogoma, ki sta zgoraj navedena. Po Toukil-ovom nasvetu potrdi se tudi v zadnjem branju.

Nadaljevajo dnevni red poročila poslance Candussi v imenu finančnega odseka o računu deželnega zaloga za l. 1868 in predlaga, visoki zbor naj dozvoli skleniti.

Potrdi se račun deželnega zaloga za l. 1868, ki obsega te-le posamezne končne številke: splošnih dohodkov 121.013 gl. 11 kr.; splošnih stroškov 95.339 gl. 83 kr. in tedaj donarničnega ostanka 25.673 gl. 28 kr.; aktivnih zastankov 160.585 gl. 28 kr., pasivnih 112.643 gl. 34 kr. in premoženja 88.924 gl. 20 $\frac{1}{2}$ kr.

Predlog obvelja.

Isti poročevalec poroča o računu provincijalnega zaloga za l. 1868 in nasvetuje, visoki zbor naj blagovoli skleniti:

„Račun provincijalnega zaloga za l. 1868 je potrjen s temi-le končnimi številkami: splošnih dohodkov 44.626 gl. 83 $\frac{1}{2}$ kr.; splošnih stroškov ravno toliko; aktivnih zastankov 646 gl. 24 kr., pasivnih 3536 gl. 40 kr. in čistega premoženja 386.199 gl. 99 $\frac{1}{2}$ kr.“

Predlog se potrdi.

Poslanec Winkler poroča o predudarku zaloga deželnega zavoda gluho-nemov v Gorici za l. 1870 in nasvetuje, visoki zbor naj sklene;

1. „Dohodki deželnega zaloga zavoda gluho-nemov za upravno l. 1870 znašajo 5.661:62 $\frac{1}{2}$, in stroški se pomnožijo zaradi popraviljanja zavodovega poslopja in ker bo treba med tem drugo začasno stanovanje preskrbeti, od zneska 15.500 gl. za celih 22.500 gl. tedaj na 32.338 gl. 10 kr.“

2. dosledni premanjkljej 26.676 gl. 47 $\frac{1}{2}$ kr. se zniža, ako se odbije logat Bar. Revoltela o 5000 gl., — na 21.676 gl. 47 $\frac{1}{2}$ kr., od teh spada na Istro 8627 gl. 03 $\frac{1}{2}$ kr. in na Goriško 13.049 gl. 44 kr.;

Ta ostali premanjkljej 13.049 gl. 44 kr. založi se z doneskom provincijalnega zaloga 600 gl. in z ostanki glavnega zaloga za uboge.

Predlogi se odobrijo.

Poslanec Pagliaruzzi poroča v imenu peticijskega odseka o prošnji nekterih čebelorejcev za postavo o čebelarstvu in nasvetuje, visoki zbor naj sklene:

„Ker spozna deželni zbor sploh veliko važnost toliko čebelorejske, kolikor poljedelske obrtnosti in ker je prepričan, da je zaradi čedalje večega razpora interesov med čebelorejci in med istimi in poljedelci silno potrebno, da se, brž ko mogoče določijo njih medsebojne pravice, — predlaga visokemu c. k. ministerstvu za poljedelstvo peticijo nekterih čebelorejcev Tomiškega glavarstvenega okraja, da blagovoli izdati postavo, ki naj uravna razmere med čebelorejci in med njimi in poljedelci, s posebnim ozitom na to, da se pospeši obdelovanje trt, ki je tako važna v naši deželi. To postavo naj potem izroči deželnemu zboru v obravnavo.“

Deželnemu odboru se naročuje, da izpolni ta sklep.

Predlog obvelja.

Poslanec Dottori poroča v imenu istega odseka o peticiji Dol-Otliških občanarjev, da se pripoznajo njih stare pravice do cesarskega zemljišča „Trnovo“ in da se izbržejo dolgovi, ki jih tirja od njih cesarski orarji in nasvetuje:

Visoki zbor naj ugodno sprejme in krepko podpira 4 peticijske točke ter naroči deželnemu odboru, da

jih predloži pristojni gosposki, priporoča je ji ugodno naglo rešitev.

Zbor sprejme predlog.

Isti odsek poročevalec poroča o prošnji nekterih dijakov, da se ustanove štipendiji iz deželnega zaloga za dijake vsučiliščne in politehniške — in nasvetuje, visoki zbor naj dozvoli skleniti:

I. Določi se skupna letna pomoč 800 gl., ki se ima podeljevati iz deželnega zaloga štirim dijakom visokih šol in sicer vsakemu po 200 gl.

II. To pomoč bo nakazaval deželni odbor tistim dijakom, ki so dovršili srednje in stopijov visoke šole, in sicer enkrat za vselej in le za prvo leto.

III. Pri podelitvi bo treba gledati, da dobita te štipendije vsako leto dva dijaka slovenske in dva italijanske narodnosti.

Le kadar se primeri, da manjka dijakov eno izmed rečenih narodnosti, sme se nakazati pomoč dijaku druge (narodnosti).

IV. Pomoč se bo izplačovala v štirih četrtletnih odplačilih na prošnjo določence, ki mora izkazati, da obiskuje vsučilišče.

V. Deželnemu odboru je naročeno, da izpolje to naredbo že v šolskem letu 1869—1870.

Predlogi se potrdijo.

Zaduži poroča tudi Dottori o prošnji trgovske zbornice/Goriške, da se vrsti med skladovno cesto, ki drži od cesarske do ladjostaje Rozoga in predlaga, visoki zbor naj sklene:

I. „Cesta, ki drži od cesarske višje Tržiča do ladjostaje Rozoga, naj bo skladovna, ako bo pripomagal tudi cesarski zalog, ki se šteje za deleznika, z letnim skupnim zneskom.“

„Naročuje se deželnemu odboru, da se v tem zmislu dalje pogaja z vlado.“

II. Gledé, da je zdaj ta cesta zelo razrušena in da je tedaj potrebno, da se naglo popravi, naročuje se deželnemu odboru, da izplača v ta namen cestnemu odboru Tržiškemu pomoč 500 gl. —

Predloga se sprejmeta in s tem so rešene vse točke dnevnega reda.

Glavar sklene sejo in napove sejo za nočjo ob 5. uri s tem-le dnevnim redom:

I. Poročila odseka za vladne predloge o načrtu postave zastran rabe in napeljavanja vod.

II. Zadnje branje predudarka zemljiščno-odveznega zaloga za l. 1870.

III. Zadnje branje predudarka deželnega zaloga za l. 1870.

IV. Poročila peticijskega odseka:

a. o peticiji Mirenske občine, da se oprostijo mostnine prebivalci levnega brega Vipave.

b. o peticijah Goriškega cestnega odbora, da se preloži mitnice okrog Goriškega mesta.

V. Odborovi predlogi postave:

1. zastran razdelitve občinskih zemljišč Avških;

2. zastran razdelitve občinskih zemljišč Volških;

3. zastran razdelitve občinskih zemljišč Sutoških;

VI. Odborov predlog, da se dovoli pomoč iz deželnih zalogov za popraviljanje jezov v Gradu.

Konec seje o 1 $\frac{1}{2}$ uri popoldne.

Sklenjen in potrjen.

V sabboto 30. oktobra t. l. je bila sadnja (XIII.) letošnja seja. Ker ne moremo zaradi premanjkanja prostora vseli uradnih zapisnikov v tem listu priobčiti, naj podkita vsaj kratek posnetek te zadnje seje:

Na dnevnem redu je bil razen družih domačih stvari narpred nasvet čistega posebnega odseka, ki je pretresal dr. Pajerjev predlog zaradi neposrednih optitev za državni zbor. Po tem, kar so članiki prinašali o obravnavah te zadeve v družih deželnih zbora, bilo je pričakovati, da bodo tudi pri nas dobata o tej reči naj zanimivejša š. št. je misliti, da so tudi pri nas, jeciki dobro nabrušeni na mikaven dvoboj z gosp. besedo poslanci in občinstvo, mi smo pričakovali slavnega parlamentarnega dneva, pričakovali smo, da se potrdi resničnost pregovorov, ki konca delo venča. Ali, človek obravnava dohtarji obrnjo: izid je bil, da drugi, kakor si ga je mislil, kakor koli zvedenec v skrivnostih naše

zbornice. V tem, ko smo komaj trenotkoma pričakovali, da glasoviti naš dr. Pajer svoj naj imenitnejši letošnji govor za „neposredno volitve“ prične, tor da se vna- me bombardovanje od levice in desnice — zaslišimo ne- nadomna na zunanji desnici znau glas: Prosim za besedo; imam staviti neko interpellacijo do visoke vlade:

Glavar: Dr. Tonkli ima besedo. — Tisti hip so menda samo trije slovenski poslanci vedeli, kaj bo, in še ti so še le 2-3, on sam 10 minut poprej izvedel, da pride — da je na dnevnem redu — „Slovenija“. Branje interpellacije je trajalo kakih 15-20 minut. Kakor hitro je dr. Pajer zapazil, kam vvod interpellacije meri, pošepeta nekaj svojemu sosedu dr. Deperi- su v ušesa in zdajci se vzdigujejo vsi italijanski po- slanci ter resnobno in dostojno dvorano zapusté; samo dr. Doliak, sedeč na desnici, ki ni izprva znabil vedel, zakaj so levčarji ušli, je ostal še nekaj časa, pozneje jo pa tudi pobrisal, tako, da med branjem zadnje tre- tjine interpellacije ni bilo v zbornici ko samih 9 Slo- vencev pa glavar in vladin komisar, tedaj ni bilo tiste večine (12 poslancev), ktero nazočnost je potrebna za veljavno sklepanje. Vkljub temu je glavar molčal in pustil, da je dr. P. vso interpellacijo prebral. Ko je končal in služabnik interpellacijo g. glavarju izročil, o- glasi se poslanec Černe: Prosim za besedo. Gosp. in- terpellavec ni bral imen tistih poslancev, ki so inter- pellacijo podpisali; prosim, g. glavar, blagovolite jih naznaniti. *Glavar* (govori nekaj nerazumljivega . . .). *Več po- slancev:* Kakó, kakó? kateri? *Glavar:* Dr. Tonkli in dr. Žigon. To rekši izroči interpellacijo cesarskemu ko- misarju. *Ces. komisar:* Predložim interpellacijo vlnoki vladi. — Ker ni bilo Lahov še nazaj, pretrga glavar so- jo za 5 minut; med tem pridejo laški poslanci v dvo- rano ter se prestopi na dnevni red.

Dr. Doliak bere poročilo v imenu odseka za predpovetovanje o dr. Pajerjevem predlogu zarad di- rektnih volitev.

Na to se oglasi posl. dr. Pajer. Neka posebna resnoba in tuga se mu je brala — na obrazu; z votlim, debo- lim, žalostnim glasom, sicer pa določno spregovori to- lo besede: Jez in moji rojaki ((*comunazionali*); ta' *provro solo le- vico*)) povemo, da bomo glasovali *zoper* nasvet večine odsekove; sicer pa, da se ne bomo spuščali v nikak razgovor o tej stvari; kajti znano nam je, da sedimo nasproti *kompaktni* (složni, celotni) večini, ktera bo gla- sovala vsa za nasvet. Ker bi bilo tedaj vse govorjenje brezuspešno, bilo bi škoda, čas trati ti s prazno debato.

Posl. Černe: Jez se čudim, kako more g. posl. dr. Pajer govoriti o kompaktnosti desničarjev. Kako more dr. Pajer take skrivnosti vedeti? Še jez jih ne vem, tem manj jih more vedeti on. Pa ko bi to tudi res bi- lo, kar trdi posl. Pajer, ne bi še izhajalo iz tega, da mu ni treba govoriti. Jez, kar se mene tiče, mislim gla- sovati res za predlog odsokov (t. j. *zoper* direktne volitve); ali, če me dr. P. svoje razloge za neposredne volitve navede, in me preveri, da ima on prav, a ne jaz, zagotavljam ga, da bom z njim glasoval.

Dr. Pajer: Tega menda vendar ne bo tajil g. posl. Černe, da imajo tudi Slovenci svoje skrivnosti. V- saka stranka, vsak klub jih ima, tudi gospodje desne strani niso brez njih. Skrivnosti slovenske stranke pa niso znane samo meni; to so javne skrivnosti; ljudje po ulicah jih že sploh poznajo. Sicer pa ni še treba teh skrivnosti poznati ne; zadosti je, da kdo časnike prebira, pa da ima zdrav in bister um, ter mu ne bo težko, pospeti iz njih slovenska zahtevanja. In če bi kdo tudi iz javnih listov ne bil še posnel, kam Goriški Slovenci merijo, kaže mu to današnja interpellacija za- rad zedinjenja vseh Slovencev v eno kraljevino. Gori- škimi Slovenci zahlevanja in namerjanja so tedaj ista, kakor njihovih bratov na Štajarskem in Kranjskem. Dobro vemo, kam oni vsi težijo, kaj je njihovo sredi- šče; njih središče je Ljubljana! Goriški Slovenci so so- lidarni z ostalimi Slovenci. Za tega voljo so tudi oni *zoper* direktne volitve, ker so videli, da so jih kranj- ski in štajarski slovenski poslanci v njih zborih za- vrgli. Gotovo je po tem takem, da so vsi gosp. Sloven- ci na desni *zoper* neposredne volitve, kakor so *zoper* nje tudi feudaleci in klerikaleci. Zastonj bi bilo torej vse razgovarjanje od naše strani o tej zadevi.

Černe: Dr. Pajer dokazuje, da smo mi za to kom-

paktni gledó direktnih volitev, ker med drugimi ravno kar prebrana interpellacija to potrjuje. To je čudno, da se je posl. P. tega pomočka polastil v izgovor, za- kaj ča noče on danas govoriti. Ali tudi ta pomoček (*am- minicolo*) mu jez prav lahko spodbijem. Brž ko se je bila interpellacija prebrala, sem dal jez konstatiti, da sta jo samo dva poslancev izmed devetih podpisala. Ka- ko mora tedaj dr. Pajer svoje izgovore na interpellacijo opirati? Kako more on vedeti in trditi, ali in da smo mi kompaktni? Jez mislim, da vse, kar dr. P. navaja, so le prazni izgovori; govori naj, razloži naj nam, za- kaj je on in njegova stranka za neposredne volitve, potem bomo vedeli njegovo razlogo ceniti. Dalje; dr. P. trdi, da smo mi zato vsi *zoper* direktne volitve, ker smo Slovenci! So li pa res sami Slovenci *zoper* nje? niso li tudi Poljaki, Čehi, in še celo Nemci Tiroljci? in povrh vseh teh, niso se li tudi sami Italijani *zoper* direktne volitve oglašili? Tržaški Italijani, ki so gotovo ravno tako dobrega italijanskega duha, kakor Goriški, in kateri italijansko bandero še više nosijo, nego naši Goriški, so se izrekli *zoper* direktne volitve. Vzroki, da je večina narodov avatrijskih *zoper* direktne volitve, morajo biti pač drugi, ko slovensko-narodni. Tem več se čudim, da *zoper* tako ogromno večino dr. Pajer svo- jih razlogov, ki bi jih vsi tudi slišali, navajati noče.

Dr. Tonkli: Protestujem *zoper* to, kar je rekel & posl. dr. Pajer, da, namreč, kdor je *zoper* direktne volitve, mora zarad tega biti feudalec. Jez nisem feu- dalec, ampak gotovo tako dober liberalce, kakor dr. Pajer.

Dr. Doliak, (poročevavec, ima zadnje besedo): Žal mi je, da se je proneslo današnje vprašanje na narodsko polje ali prav za prav na naše domače mednarodno. Vprašanje zadevajoče neposredne volitve nima nič o- praviti z narodstvom sploh in nič s slovensko narodnost- jo, kot tako; dokaz temu, kar je že & posl. Černe o- menil, da niso le Slovenci in ne le Slovani sploh, ki so se izrekli *zoper* direktne volitve, ampak tudi ne- kateri Nemci sami in celo Italijani; vsi tisti, kterim je kaj mar za njih zgodovinsko avtonomijo. Pa tudi, ko bi hoteli pojasnovati današnje vprašanje s tistega sta- lišča, s kterega ga gleda dr. Pajer, trdim jez, da, kar se naših 2 narodnosti na Goriškem tiče, bili bi ravno Slovenci na boljsem po direktnih volitvah, nego Lah. V naši grofiji stanuje 76 (?) tisanč Lahov in 135 (?) tisanč Slovencev. Denimo, da bi prišel na vsakih 50,000 stanovalcev 1 poslanec za državni zbor, imeli bi Slo- venci tri, Lah samo enega! . . . (Dotične argumentacije si misno prav zapomnili Vr.) Pravijo: direktne volitve so libe- ralnejše, nego indirektno. Res, in jez bi bil tudi zanje, ko bi šlo samo za liberalnost; ali, če obrnemo ta prin- cip liberalnosti na naše djanjske razmere, postane nam nož, ki si ga sami v grlo zahadamo. Direktne volitve bi bile za nas smrt, smrt naše avtonomije, smrt dežel- nega zbora, kteri ne bi bil več drugo, ko nekako o- krajno zastopstvo brez postavadajnega področja, ali ne- kak odbor državnega zbora Dunajskega; nehaj bi nam- reč biti politiški život. In pa naši poslanci na Dunaji koga bi neki zastopali? Kako katerijo ali pa same se- be. Zdaj stoji za državnimi poslanci vsa veljava in oblast deželnega zbora; kdo bi pa potem za njimi stal? Bog ve, kaka po agitatorskih umetnostih stlačena o- mahljiva stranka. Zgodilo bi se lahko, da bi poslanci na Dunaji celo drugo politiko delali, nego deželni zbor doma, itd. Še nekaj o liberalnosti direktnih volitev. Glejmo, kaj nas skušnja uč! Marsikteri kandidat se dela liberalnega, dokler kandiduje; kakor hitro pa pri- de na Dunaj, v solnčni sij ministerski, postane ves dru- gi, ko je bil popred. (Med poslušavci: „bravo“ in priprjeaven hup.)

Iz povedanega je razvidno, da se ni prišlo vpra- šanju zarad direktnih volitev do dna; za to ne, ker se je dr. P. branil govoriti. Bilo je njegovo stališče pa res jako nengodno, razen družih vzrokov že samo zato, ker je bil prevzel nalogo, zagovarjati nekaj, *zoper* kar so bili vsi drugi Italijani primorski, občno mnenje v našem mestu in celo večina naših laških poslancev. (Menijo muogi, da je dr. Pajer tiste laške poslance, ki so bili poprej *zoper* direktne v., še le tisti zadnji čas spreobrnil, ko so bili ušli iz dvorane zarad Tonkli-ve interpellacije.)

Ravno o poldne je bilo, ko je prišlo do pomembnejšega glasovanja. Tihota kakor v svetilnici nastane v zbornici, ko se (po dr. Deperis-ovem nasvetu) prične glasovanje z „da“ in „ne“; spremljalo ga je voličastno zvonjenje z visoko lino naše prvostolnice nad zbornico. S neko posebno določnostjo so izrekli desničarji svoj „si“ (za odslekov predlog, namreč); deželni glavar, grof Pace, je glasoval tudi s „si“. Bilo je zoper direktno volitvo 12, za njo 7 glasov (vseh laških poslancev, razen dr. Dolinka; z Labi je glasoval tudi baron Ritter). Občinstvo po mestu je z zavrnjenjem direktnih volitev prav zadovoljno, in pritrjuje v tej zadevi Slovence.

Druga reči, ki so se v tisti zadevi seji obravnavale, bodo razvidne iz sejnega zapisnika, ki ga prihodnjijo priobčimo.

Glavar je sklenil sejo in letošnjo zborovanje brez ogovora; samo povabil je poslance, naj bi se zedinili z njim v „živio“-klicu Nj. voličanstva; od obeh strani je bil odmov prav živ.

V „Novicah“ št. 44 od 2/11, nabujamo to le besedo: „Iz Goriškega zbora naš je osupnila nasloga med slovenskimi poslanci.“ Ta „nasloga“ ni znabiti tako huda, kakor se vlogue zdeti tistim, ki naše zborne zadeve od daleč gledajo. Mnogim našim bravcem bo vse dovolj jasno, če jim rečemo, da ne le Ljubljanski, tem več tudi še drugi zbori imajo svoje Zarnike (gl. stran 360 „Novic“). Sicer pa za zdaj lahko tudi še to-le prištevimo: Za „Slovenijo“ ali „Ne Slovenijo“ ni šlo v Goriški zbornici 30 okt. t. l. V tem so vsi slovenski poslanci edinih misli. — 22. oktobra so imeli zadnjo klubovo sejo v dr. Tonkli-ovi pisarnici. O čem se je govorilo in kaj sklenilo, nismo pooblaščenim povedati; dovolj, da občinstvo ve, da so bili vsi nazoči poslanci s tem, kar se je tisti dan sklenilo, popolnoma zadovoljni. Od tistega dne se ni klub več snidel. Interpelacija 30. okt. je večino kluba tem bolj osupnila, ker se je ni do tistega trenutka, ko se je imela seja začeti, nihče zanesel. Ne stvari sama na sobi, ampak nekaj družega je menda g. Černe ta in večino slov. poslancev razžalilo. — G. Černe-ta je šlo dr. Pajer-ju nasproti za to, da bi ga spravil na led, t. j., da bi ga prisilil govoriti, po čemur bi bila — kakor se je kazalo in kakor občinstvo trdi — blamaža še večja, ko po negotovljenji. Da je dialektično jako sprotni g. Černe kompaktnost slovenske stranke gledé direktnih volitev tajil, bilo je parlamentarna in govorniška taktika. Tudi to, da je porajal, da sta interpelacije samo 2 slov. poslancev podpisala, ni bilo družega, nego srečen poskus, nasprotniku orožje iz rok izbiti. Dr. Pajer, namreč, videč, kako na slabih nogah njegova reč stoji, je bil pustil bistvo stvari ter se poprijel vmesnega primerljaja (interpelacije) in hotel ga brž ko ne porabiti za škandal, tistim poslušalcem na ljubo, ki jim je zabavljaje zoper Slovence sama mast.

Nadajamo se, da bodo časniki vsled tega našega pojasnila omenjeni prigodek po tej pravi njegovi podobi sodili; kajti iz kratkega telegrama, ki je letel po časnikih, se ne da posneti, kaj in kako je bilo.

Ogled po svetu.

Avstrijsko-ogerska država.

Nj. vel. presvetli cesar je bil preteklo dni v *Carigradu*, kjer ga turški sultan s sijajnimi veseljavami slavi. — Državni kancelar grof Beust, pravijo, da se vrne v kratkem na Dunaj, in to, zavoljo Dalmatinskih homatij, zaradi katerih je treba menda pogajanja z zunanjimi vladami.

Iz Dalmacije. Po 26. dnevu oktobra ni bilo bitev z vstajniki. Časniki prinašajo nadrobnosti o poprejšnjih bitvah. Nanjenih je veliko; prepeljavajo jih iz Bok v druga Dalmatinska mesta in celo v Trst. — Gotovo je, da se vdeležujejo bitev proti naši armadi tudi Crnogorci in Ercegovinci (iz sosedne Turčije). Za tega del je prosila naša vlada Turško, naj bi dovolila našim prestopiti njeno mejo, priti vstajnikom za hrbet ter ubraniti *), da jim ne bode prihajala pomoč od uno strani.

*) Od druge strani se pa pripoveduje, da pogajanje s Turkom meri le na to, da bi Turška armada mejo varovala, svoje ljudi (Ercegovince, Albance itd.), ko bi se hoteli vstajnikom pridružiti, vstavljale, vstajnikom pa na Turško beločim orožje odzemale, da bi se tako pant tem hitreje zadušil.

To pa, če naši vojaki prestopijo Turško mejo, utegne biti drugta vladam in posebnó Ruški povod, da se bodo začele viliti v ondašnje zadeve, zlasti, če bi stopili naši na Crnogorska tla; in tako zna nastati iz iskre plamen — „jutrovega vprašanja.“ — Sicer pa po nar. novjših sporočilih je en del vstajnikov — v Župi — pripravljen se naši armadi podvreči. — Te dni je odrinil iz Trsta v Boko novoimenovani nadpoveljnik general-major *Bogoljub grof Auersperg*.

(Dosedaj je imel poveljstvo ces. namestnik Dalmatinski, podm. Wagner). Poveljnik v Bokah ima vse in vsakoravno oblast v tistem okraji v svojih rokah.

Dopis.

Iz *Komna*. 28. oktobra. Beseda v naši čitalnici večeraj, 27. oktobra, je bila za nas kaj posebnega.

V začetku se je pričel pozdrav ustanovnika naše čitalnice, gospoda Lavoslava Budala, pristava Pazanske solinje, kterega je vsa zbrana množica z navdušenimi „živio“ — klici sprojela. Na to je govoril gospod Edvard Mozetič, učitelj Obč. šole. Potem se je igrala šaloigra s poljem „Županova Micika“ tako dobro, kakor v pravem gledališču. Ne bi vedel skoraj kterega izmed diletantov posebno pohvaliti, ker so vsi izvrstno predstavljali; zato naj jih tukaj le vrtim. Igrali so: gospod Josip Hrovatin, g. Ant. Trobic, g. Josip Mozetič, g. Franco Pelicon, g. Josip Stibjel in gosposodi A. S. k-ova i Ivanka Stibjel-ova.

Gledališni oder, kterega je gospod Peter Pelicon v tako kratkem času napravil, je kaj lep in primeren. — Po končani igri je bila večerja i ples.

V poveljevanje veselice je povski zbor Komenški pod vodstvom g. Josipa Mozetiča-a, tukajšnjega podučitelja, razne slovanske pesmi prav ubrano pel; dopadle so nar bolj: *Leban-ova Polka*, „V tilah je slavjanska kri“, — „Vitezovo slovo“ Mozarta. — „Sveta noč“ Beethovenova; „Gradič beli“ K. Knitla, in „Brodar“. Škoda, da je bilo vreme neugodno, za česar voljo niso mogli priti zunanji udje la povabljeni; vendar pa je bila precej velika dvorana domačih poslušavcev natlačena.

Domači novičar.

(*Duhovsko prememba*). P. n. gg. *Pipar Ant*, koop. v Srpenici, pride za koop. v Renče; *Ludov. Vodopivec* iz Št. Ferjana na Srpenico; *Stubelj Vinc.*, novomašnik, v Št. Ferjan; *Anton Trepal*, 2 koop. v Cerknem, za administr. v Jagerščo; *Mih. Štrukelj*, novomašnik, v Cerknem za koop.; *dr. Jož. Guberjšek*, administr. v Volčah, za koop. v Rihenberg; *Mih. Rojic*, koop. v Rihenbergu, se je podal v pokoj.

Loterijske številke. V Trstu 24/10, 18, 33, 27, 40, 77.

Borski kurs 3. novembra Metall. 59:45; narodno posojilo 69:15; London 124:25; adžjo srebra 122:—; cekini 5:91.

Žitna cena v Gorici: Pšenica nova po 2 gld. 40 kr.; do 2:65 (goriški kaznanik); turšica 1:43 do —; turšica bela 1:40; ječmen, delan 3:— do —; nedelan nov 1:70; fižol 2:— do 2:40; ajda 1:40; do —; oves 1:35 do —.

OGLASNIK.

(2)

Lekarnica (špecerija)

Kerpan-Poli-eva

v Gorici.

ni zdaj več v Rastolu, ampak v *gospofski ulici* blizu „*trih kren*“ na levi strani, in tik vrat, skozi ktere se gre proti živinskemu trgu za Gradom.

Lestnikom. J. P. v S. Nismo priobčili, kar za večine bravcev premalo mišljamo.